

ESCHATOLOGIE

LEERPLAN

Versie leerplan: 01-09-2019

Versie module: ST08/A/1

Studie: Opleiding Theologie

Vakgroep: Systematische Theologie

Studiepunten: 3 EC | 84 studie-uren

Inhoud

Toekomstverwachting is van alle eeuwen. De eschatologie is het vakgebied dat specifiek de christelijke toekomstverwachting theologisch wil doordenken. In dit vak zal er een inleiding geboden worden op dit boeiende en veel-bediscussieerde vakgebied.

Er zal onder meer aandacht worden besteed aan de wijze waarop de Bijbel eschatologische taal gebruikt en hoe hier theologisch en hermeneutisch mee omgegaan kan worden. Er is uitgebreid aandacht voor de eschatologie van Oude en Nieuwe Testament en de hoogtepunten van de toekomstverwachting door de eeuwen heen. Ook komen diverse belangrijke thema's langs samen met hun bijbelse en theologische achtergronden. Er is afzonderlijk aandacht voor: de tekenen der tijden, de antichrist, verdrukking en opname, het duizendjarig rijk, de positie van Israël, wederkomst en oordeel, dood en opstanding, de hel, en de nieuwe hemel en aarde.

Leerdoelen

Algemeen

Na studie van de leerstof ben je bekend met de vaktypische begrippen en heb je inzicht ontwikkeld in hun samenhang. Je bent op de hoogte van de belangrijkste bijbels-theologische vraagstukken (inclusief belangrijke stromingen en hun vertegenwoordigers) binnen het vakgebied en bent in staat hierin beargumenteerd een eigen positie in te nemen. Tevens ben je op de hoogte van de (historische) omvang en relevantie van het aandachtsgebied en ben je in staat een vertaalslag te maken van theologie naar gemeenteverband en je persoonlijk geloofsleven.

Vakspecifiek

Na deelname aan dit vak en bestudering van de behandelde stof ben je bekend met de volgende woorden en begrippen en kunt deze kort omschrijven:

Eschatologie, eschaton, apocalyptiek, hoop, individuele eschatologie, universele eschatologie, 'reeds' en 'nog niet', dood, tweevoudige verwachting, tussentoestand, vagevuur, zieleslaap, paradijs, hades, onster-

Kennisverwerving

felijke ziel, telos, metahistorie, dispensationalisme, Israëls toekomst, vervangingstheologie, eindtijd, tekenen der tijden, eindtijdrede, futuristische uitleg, proleptische uitleg, preteristische uitleg, antichrist, grote verdrukking, opname, pre-, mid- en posttribulationisme, zeventig jaarweken, duizendjarig rijk, pre-, post, en achiliasme, parousia, Naherwartung, Parousieverzögerung, opstanding der doden, opstandingslichaam, laatste oordeel, eeuwige toestand, hel, gehenna, eeuwige straf, eeuwige keuze, tweede kans-theorie, universalisme, annihilationisme, nieuwe hemel en aarde, de toekomst van God.

Inzicht

Na afronding van dit vak heb je enig inzicht in:

- het belang en de invloed van de hermeneutiek op de uitkomst van de uitleg van eschatologische passages in de Schrift.
- de breedte die het vakgebied van de eschatologie bezit en het gevaar van versmalling hiervan.
- de hoofdlijnen van de eschatologie van het Oude en Nieuwe Testament.
- de samenhang tussen de historische context en bepaalde standpunten en tendensen binnen de eschatologie.
- de diversiteit aan eschatologische posities van met name de laatste twee eeuwen en hun onderlinge verbanden.
- de samenhang tussen heden en toekomst en de plaats van het heden in de eschatologie.
- de hoofdlijn van enkele centrale passages in het NT en aanverwante exegetische vraagstukken.
- de samenhang tussen onze conceptie van dood en leven en de invloed daarvan op zingevingsvragen.
- de theologische betekenis van de opstanding der doden, het laatste oordeel en de nieuwe hemel en aarde.

Vaardigheid

Na deelname aan dit vak en bestudering van de behandelde stof kun je:

- op een meer verantwoorde wijze eschatologische materiaal in de Schrift exegetiseren.
- met nuance theologisch over de toekomst spreken.
- hermeneutische en dogmatische vooronderstellingen herkennen bij bepaalde eschatologische posities.
- diverse standpunten op het gebied van Israëls toekomst, het duizendjarig rijk, en de hel kritisch evalueren.

Attitude

Gedurende en na dit vak heb je:

- meer waardering gekregen voor de plaats van de christelijke toekomstverwachting in geloof en theologie.
- een meer bescheiden en gebalanceerde houding gekregen in het spreken over de toekomst.
- het verlangen gekregen om de bijbelse hoop en verwachting een passende plaats toe te kennen in leven en denken.

Verplichte literatuur

Toetsing

Schriftelijk of digitaal tentamen over de module en evt. de collegestof; werkstuk met een aanvullende inhoud op de module.

Literatuur

Module *Eschatologie*.

Brink, G. van den en C. van der Kooi. 2012. *Christelijke dogmatiek*. Zoetermeer: Boekencentrum. Hfst 16, pags. 638-680 (43 pags.).

Bronteksten:

Capita selecta uit: McGrath, Alister E. 2017. *The Christian Theology Reader*, fifth edition. Oxford: Wiley-Blackwell (10 pags):

- 10.1 – Irenaeus on the Final Restoration of Creation;
- 10.2 – Theophilus of Antioch on Conditional Immortality;
- 10.3 – Tertullian on Hell and Heaven;
- 10.4 – Tertullian on the Millennium;
- 10.9 – Gregory of Nyssa on the Resurrection Body;
- 10.11 – Augustine on the Christian Hope;
- 10.12 – Gregory the Great on Purgatory;
- 10.18 – Jonathan Edwards on the Reality of Hell;
- 10.19 – John Wesley on Universal Restoration;
- 10.23 – Richard Bauckham on Jürgen Moltmann's Eschatology;
- 10.26 – 'Kathryn Tanner on Eternal Life'

Aanbevolen literatuur

- Baker, David W. (ed.). 2001. *Looking into the Future: Evangelical Studies in Eschatology*. Grand Rapids, MI: Baker Academic.
- Beek, A. van de. 2008. *God doet recht: Eschatologie als christologie*. Spreken over God, dl. 2.1. Zoetermeer: Meinema
- Berkhof, H. 1967. *Gegronde verwachting: Schets van een christelijke toekomstleer*. Nijkerk: Callenbach.
- Berkouwer, G.C. 1961. *De wederkomst van Christus I*. Dogmatische Studiën. Kampen: Kok.
- _____. 1963. *De wederkomst van Christus II*. Dogmatische Studiën. Kampen: Kok.
- Hoek, J. *Hoop op God: Eschatologische verwachting*. Zoetermeer: Boekencentrum.
- Moltmann, J. 2004. *The Coming of God: Christian Eschatology*. Transl. Margareth Kohl. Minneapolis, MN: Fortress Press.
- Ouweneel, W.J. 2012. *De toekomst van God: Ontwerp van een eschatologie*. EDR, dl. X. Heerenveen: Medema.
- Spijker, W. van 't. (red.). 1999. *Eschatologie: Handboek over de christelijke toekomstverwachting*. Kampen: De Groot Goudriaan.
- Thiselton, A.C. 2012. *Life after Death: A New Approach to the Last Things*. Grand Rapids, MI: Eerdmans.

Walls, Jerry L. (ed.). 2008. *The Oxford Handbook of Eschatology*. Oxford: Oxford University Press.

Wright, N.T. 2007. *Surprised by Hope*. London: SPCK.

Evangelisch
College

| Evangelische Theologische Academie